

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΕΝΚΕΡΙΑΝΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Ενότητα 23: Παρεμβαλλόμενες πέμπτες [I]

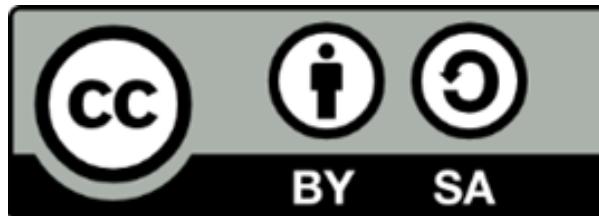
Πέτρος Βούβαρης

Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην παιδεία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοπός ενότητας

Εισαγωγή στις “παρεμβαλλόμενες πέμπτες”

Περιεχόμενα ενότητας

- Κατηγοριοποίηση των αρμονικών συνδέσεων ανάλογα με τις κινήσεις των συγχορδιακών βάσεων κατά τον A. Schönberg (1954/1969).
- Συσχετισμός των κατηγοριών του Schönberg με τις σχετικές θεωρητικές τοποθετήσεις του Schenker.
- Θεωρητικό υπόβαθρο των παρεμβαλλόμενων πεμπτών.

**Αρμονικές συνδέσεις
και κινήσεις συγχορδιακών βάσεων
(Schönberg 1954/1969)**

Αρμονικές συνδέσεις και κινήσεις συγχορδιακών βάσεων (Schönberg 1954/1969, σ. 6-9)

1. Ανιούσες ή ισχυρές [υποβιβασμός της βάσης της συγχορδίας]
 - i. Ανιούσα 4^η – Κατιούσα 5^η
 - ii. Κατιούσα 3^η
 2. Κατιούσες [αναβάθμιση της τρίτης ή πέμπτης της συγχορδίας]
 - i. Κατιούσα 4^η – Ανιούσα 5^η
 - ii. Ανιούσα 3^η
 3. Υπερ-ισχυρές [απαλοιφή όλων των φθόγγων της συγχορδίας]
 - i. Ανιούσα 2^η
 - ii. Κατιούσα 2^η
-

Ανιούσες κινήσεις βάσης συγχορδιών (Schönberg 1954/1969, σ. 6-7)

Κατιούσες κινήσεις βάσης συγχορδιών (Schönberg 1954/1969, σ. 7-8)

Musical score for the first section of the Chorale 'Vom Himmel hoch da kommt'. The score consists of two staves: Treble and Bass. The Treble staff has a treble clef and a common time signature. The Bass staff has a bass clef and a common time signature. The vocal parts are labeled with Greek letters above the notes: ε (ε), στ (στ), ζ (ζ), and η (η). The bass part is labeled βάση (βάση) below its notes. The harmonic analysis below the bass staff indicates the following progression: I, iii, ii, IV, iii⁶, V, IV, vi.

Υπερ-ισχυρές κινήσεις βάσης συγχορδιών (Schönberg 1954/1969, σ. 8-9)

The image displays five musical examples, labeled (a) through (e), each consisting of two staves (treble and bass) showing harmonic progressions. The chords are indicated below the staves.

- (a)** Progression: I⁶, ii₅⁶, ii⁶, III, III⁷, IV, IV, V.
- (β)** Progression: I⁶, ii₅⁶, II, III, III⁷, IV, IV, V.
- (γ)** Progression: I⁶, ii₅⁶, II, III, III⁷, IV, IV, V.
- (δ)** Progression: I⁶, ii₅⁶, II, III, III⁷, IV, IV, V.
- (ε)** Progression: II, I⁶, II, III, III⁷, IV, V, II.
- (στ)** Progression: II, I⁶, II, III, III⁷, IV, V, II.
- (ζ)** Progression: II, I⁶, II, III, III⁷, IV, V, II.

**Αρμονικές συνδέσεις
και κινήσεις συγχορδιακών βάσεων
(Schenker 1906/1954)**

Αρμονικές συνδέσεις και κινήσεις συγχορδιακών βάσεων (Schenker 1906/1954) [1]

«Έτσι, η ανιούσα κίνηση κατά τρίτες συνίσταται στο ότι ο φθόγγος, ο οποίος μόλις μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν η πέμπτη [της συγχορδίας], γίνεται τρίτη πριν αναβαθμιστεί στη θέση της βάσης. Αντιστρόφως, η κατιούσα κίνηση κατά τρίτες συνίσταται στο ότι ο φθόγγος, ο οποίος μόλις μέχρι εκείνη τη στιγμή ήταν η βάση [της συγχορδίας], υφίσταται υποβάθμιση στη θέση της τρίτης πριν ταπεινωθεί στη θέση της πέμπτης» (Schenker 1906/1954, §126, σ. 235).

A musical staff in bass clef (F) shows a harmonic progression. The notes are as follows: a half note on the fourth line (I), a quarter note on the second space (iii), a half note on the fifth line (V), a half note on the first space (I), a quarter note on the second space (vi), and a half note on the fourth line (IV). Measures are separated by vertical bar lines, and measure repeat signs are placed after the V and vi chords.

I iii V I vi IV

Αρμονικές συνδέσεις και κινήσεις συγχορδιακών βάσεων (Schenker 1906/1954) [2]

«Στην §125 χαρακτήρισα την κίνηση κατά δεύτερες τεχνητή, σε αντίθεση με τη φυσική κίνηση κατά πέμπτες και τρίτες. [...] Η κίνηση κατά δεύτερες πρέπει λοιπόν να θεωρηθεί ότι προκύπτει δευτερευόντως από την κίνηση κατά πέμπτες και τρίτες» (Schenker 1906/1954, §127, σ. 236)

Παρεμβαλλόμενες πέμπτες
[*Eingeschaltene Quinte,*
Interpolated Fifths (αγγλ.)]

Παρεμβαλλόμενες πέμπτες [1]

67

1

(NB (= I — 5 - 5! - V - I))

2 a)

(= I — (5 - 8 - 5) VI - II - V - I)

b)

c)

(n.n.) (= I — IV-(cons. p.t.)-V — I)

134

1

= IV⁵ V⁵

2

= IV⁵ (cons. p.t.) - V⁵

= II⁶ V⁵

= IV(5)-6 V

(p.t.)

Παραδείγματα παρεμβαλλόμενων πεμπτών
(Schenker 1979 [supplement], Σχ. 67/1 & /2, 134/1 & /2)

Παρεμβαλλόμενες πέμπτες [2]

«Καθώς η ενότητα του αρπισμού του μπάσου είναι τόσο ισχυρή, περαιτέρω παρεμβολές μπορούν να λάβουν χώρα κατά την πληρωτική κίνηση. Αυτές οι παρεμβολές παίρνουν τη μορφή κατιόντων πεμπτών που κινούνται καθοδικά προς κάθε κύριο φθόγγο της μελωδικής πλήρωσης. Το μπάσο, κατά τον ιδιαίτερο δικό του τρόπο, συντέμνει αυτές τις κατιούσες πέμπτες, φέρνοντάς τες μαζί για εύκολο αντιστικτικό χειρισμό, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προκύπτουν μελωδικά επιθυμητές δεύτερες. Η γραμμή του μπάσου που προκύπτει εμφανίζεται απλά ως το μελωδικό ζωντάνεμα της ανιούσας πέμπτης» (Schenker 1979, §63, σ. 31).

Παρεμβαλλόμενες πέμπτες [3]

«[Τ]έτοιες πέμπτες είναι [...] η αναγκαία συνέπεια της φωνοδήγησης. Έτσι, συνδυάζουν μία αρμονική και μία αντιστικτική [κανονιστική] αρχή. Κάτι τέτοιο γίνεται ακόμη περισσότερο προφανές στην περίπτωση των παρεμβαλλόμενων πεμπτών [που εμφανίζονται] στην υπηρεσία της επέκτασης των μελωδικών ελαττώσεων. Αυτές οι επιφανειακές πέμπτες, έχοντας τη διασφάλιση τόσο της σχέσης πεμπτών όσο και της αντίστιξης, έχουν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αρμονικών βαθμίδων στη μουσική επιφάνεια. Ως εκ τούτου, οι αρμονικές βαθμίδες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την αντίστιξη» (Schenker 1979, §79, σ. 34-5, έμφαση στο κείμενο).

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

